

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

—•••••—

Πασχάλης Πράντζιος

Ξανάγινε τρεις...

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

*

ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΧΕΙΛΗ ΚΟΚΚΙΝΑ...

μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2006

ΠΕΡΙ ΑΝΕΜΩΝ ΚΑΙ ΓΑΤΩΝ

μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2009

ΛΙΩΜΕΝΟ ΜΟΛΥΒΙ

μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2012

Η ΠΟΛΗ ΕΧΕΙ ΡΕΠΟ

μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2014

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΠΡΑΝΤΖΙΟΣ

Ξανάγινε τρεις...

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

ΑΘΗΝΑ * 2016

Στην Ευτυχία

1η έκδοση: Μάιος 2016

© Πασχάλης Πράντζιος
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

ISBN 978-960-410-777-3

ΕΙΜΑΙ ΕΝΑΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΣ ΓΕΡΟΣ. Περίεργος γέρος. Αυτό πιστεύουν όσοι μιλούν για μένα. Έχω, λένε, ένα καφενείο στο λιμάνι, κάτω στη Χώρα, που δεν είναι δηλαδή κανονικό καφενείο, ένα παλιό μαγαζί τέλος πάντων με ψάθινες καρέκλες και στρογγυλά τραπεζάκια, παίζει συνήθως κλασική μουσική και το 'χει, λένε, ένας γέρος –σαν τρελός μοιάζει κάπως– με κοτσίδα και σκουλαρίκι, μυστήριος. Όταν βλέπει πελάτη δυσανασχετεί κι άμα δεν τον φωνάζουν, δεν πάει ποτέ για παραγγελία. Μερικές φορές δεν πάει ούτε κι όταν τον φωνάζουν.

Αυτά λένε για μένα. Αυτά ξέρουν για μένα. Κανείς δεν αναρωτιέται πόσα χρόνια έχω στο νησί κι ούτε ποιος είχε το καφενείο μου πριν από μένα. Δεν έχω ηλικία. Είμαι απλώς γέρος. Ούτε όνομα έχω. Έτσι λένε.

Την ηλικία μου στιγμές στιγμές δεν τη θυμάμαι. Είναι σαν να έζησα πολλές ζωές μέσα στον χρόνο κι έχασα το μέτρημα. Πείτε με και σεις «γέρο»

προς το παρόν. Το όνομά μου, όμως, το θυμάμαι. Η γιαγιά μου με φώναζε Αντίνο. Έτσι με προσφωνούσαν κι άλλοι στη γειτονιά όπου μεγάλωσα. Τέλος πάντων, δεν είναι της ώρας να μιλήσουμε για το τότε· θα τα πούμε άλλη φορά αυτά. Αντίνος, λοιπόν, στην παιδική μου ηλικία, Γέρος στο τώρα για τους άλλους, αλλά για σας που μ' ακούτε αυτή τη στιγμή που σας μιλώ, Αντίνοος. Γιατί με τη σκέψη μου σε σας μιλώ. Η σκέψη έχει τη δική της γλώσσα κι αν εγώ κουράστηκα να μιλάω στους ανθρώπους με τη φωνή μου, αυτό οφείλεται στο ότι ο χρόνος είναι ένας κουφός αντάρτης. Δεν θέλω να σας πω την ιστορία μου –παρότι στο τέλος θα σας την πω–, να βγάλει ήχο η γλώσσα της σκέψης μου θέλω...

Πείτε πως στο καφενείο αυτό έχω μονάχα τρεις πελάτες. Μπορεί έτσι να το 'χω στον νου μου και να 'ναι περισσότεροι, μπορεί να μην είναι και κανένας. Τρεις πελάτες, λοιπόν. Η μία είναι η Λητώ, μια εύθραυστη γυναίκα, ένα ξωτικό που φουμάρει τσιγάρο. Στέκει πάντοτε καθισμένη στην ψάθινη καρέκλα σαν έτοιμη να ποζάρει σε πίνακα ζωγράφου αλλοτινής εποχής. Πολλά φεγγάρια στα χρόνια της νεότητας μέθυσα με τη Λητώ αγχαλιά. Τώρα με αποκαλεί «κύριε». Δεν με γνωρίζει, ο χρόνος με παραμόρφωσε. Εκείνη όμως είναι ίδια, όμορφη, αέρινη. Η Λητώ, το πολύχρωμο κορίτσι της Καλών

Τεχνών. Δεν είναι πολύχρωμη πια. Πάντοτε μαύρα φοράει και στέκεται σκεπτική. Έρχεται κάποια Σάββατα στις τρεις τα ξημερώματα και φεύγει στις τέσσερις, πάντοτε μεθυσμένη. Πίνει μονάχα κονιάκ.

Ο άλλος είναι ένας άντρας. Ο χρόνος πάνω του δείχνει πως δεν έχει φτάσει ακόμη τα σαράντα. Ας μην του δώσουμε ακόμη όνομα. Πρόκειται για έναν όμορφο άντρα. Δεν τον ξέρει κανένας στο νησί. Κι είναι μόνος.

Ο τρίτος πελάτης είναι η Χάρμπω. Την αποκαλώ έτσι γιατί μου θυμίζει μια μάγισσα που με φιλοξένησε κάποια φεγγάρια στη σπηλιά της. Έτσι φανταζόμουν πως ήτανε και κείνη, ούτε άντρας ούτε γυναίκα. Ούτε μεγάλη σε ηλικία ούτε μικρή. Ένας άχρονος και άφυλος ίσκιος. Ένα μάλλον. Μένει στο καφενείο κι είναι αόρατη. Εμφανίζεται μονάχα την ώρα που έρχεται η Λητώ με τον άλλον άντρα κι εξαφανίζεται τη στιγμή που φεύγουν κι οι άλλοι, πάντοτε χωρίς να μιλάνε καθώς φεύγουν και δίχως να κοιτάζονται.

Κάποια Σάββατα, λοιπόν. Στη φαντασία μου; Ας πω ναι. Τρεις με τέσσερις το πρωί. Αυτός είναι ο χρόνος τους.

Λέω να παίξω ένα παιχνίδι μαζί σας τώρα που 'ναι ακόμη αρχή και θέλω να σας κερδίσω, να μην αφήσετε τις σκέψεις μου χωρίς παρέα.

Αν είχατε τη δυνατότητα για μία ώρα να κάνατε κάτι, το οτιδήποτε, και να μην μπορεί κανείς να αποδείξει ότι στον τάδε χρόνο το κάνατε, ποιο θα ήταν αυτό; Τι θα επιλέγατε; Τώρα, θα μου πείτε πώς γίνεται ο χρόνος να λογίζεται νεκρός; Κι όμως υπάρχει μία περίπτωση να νικήσουμε τον χρόνο, να τον υπερβούμε, να κάνουμε ό,τι θέλουμε και να μη δύναται ουδείς να προσδιορίσει τον νεκρό αυτό χρόνο. Μία ώρα που θα μπορούσε να λογιστεί ως κενός χρόνος. Εντάξει, δεν θέλω να σας κοροϊδεύω. Σόφισμα είναι αυτό που κατασκευάζω, αλλά παιχνίδι παίζουμε. Όταν κάθε χρόνο αλλάζει η ώρα το φθινόπωρο και από τέσσερις το πρωί ξαναπάει τρεις, ο καθείς από μας μπορεί να κάνει κάτι μεταξύ τρεις και τέσσερις και να 'ναι σαν να μην το έκανε ποτέ, αφού αν σκοτώσει, παραδείγματος χάριν, στις τέσσερις παρά πέντε, σε πέντε λεπτά θα ξαναπάει τρεις και θα 'ναι σαν να μην έχει γίνει τίποτα. Δεν γελάτε, ε; Σκεφτείτε το. Άμα είχατε όντως τη δυνατότητα, τι θα κάνατε; Τι θα επιλέγατε γι' αυτή τη νεκρή, την υποτίθεται αναπόδεικτη ώρα;

*Σκηνή στο καφενείο – σκηνή πρώτη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:01*

Από το πικάπ ακούγεται η «Συμφωνία του Φάουστ» του Φραντς Λιστ.

Η Λητώ πίνει κονιάκ κι ο όμορφος άντρας σηκώνεται και της προσφέρει τη φωτιά του.

Η μάγισσα Χάρμπω κοιτάζει εμένα.

*Σκηνή στο καφενείο – σκηνή δεύτερη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:15*

Το πικάπ παίζει Ντμίτρι Σοστακόβιτς, «Waltz No. 2», η μουσική πλημμυρίζει τον χώρο κι ο όμορφος άντρας πλησιάζει τη Λητώ ζητώντας της να χορέψουν.

Η Λητώ μοιάζει ξαφνικά είκοσι χρονών.

Η μάγισσα Χάρμπω με κοιτά σαν να θέλει να χορέψει μαζί μου.

Της γνέφω αρνητικά. Είμαι γέρος.

Η μουσική σταματά και η Λητώ γίνεται ξανά μεγάλη.

Ο όμορφος άντρας κάθεται στην καρέκλα του πίνοντας μπράντι.

Η μάγισσα Χάρμπω αναζητά στα κατάστιχά της ένα ξόρκι για να με κάνει νέο.

Σκηνή στο καφενείο – σκηνή τρίτη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:55

«Λητώ, είμαι ο ...».

Η Λητώ με κοιτάζει σαν να μην άκουσε. Δεν με άκουσε.

Το πικάπ παίζει το «Βαλς των λουλουδιών» του Τσαϊκόφσκι.

Ένας νεαρός, είκοσι χρονών, κοιτάζει απ' το παράθυρο.

Ο όμορφος άντρας σηκώνεται.

Είμαι αποφασισμένος να μιλήσω στη Λητώ.

Η μάγισσα Χάρμπω μπαίνει μπροστά μου να με εμποδίσει. Με καθυστερεί, αλλά καταφέρνω να την προσπεράσω.

«Λητώ, είμαι ο—»

Ωρα τέσσερις ακριβώς. Ξανάγινε τρεις.

Το καφενείο μου κάποτε ήταν σπίτι. Μιλάμε τώρα για εκατό χρόνια πίσω... μπα... παραπάνω! Δεν γνωρίζω πότε ακριβώς το χτίσανε. Την ιστορία του τη μισοξέρω απ' τη γιαγιά μου. Είχε μπει νύφη στο σπίτι αυτό, μα δεν το τίμησε –καταπώς έλεγε και η ίδια– κι έφυγε σαν τον κλέφτη από το νησί. Η γιαγιά με μεγάλωσε στον Πειραιά, εκεί ζούσε από-

του έφυγε από δω. Εμένα μ' άφησε σ' αυτήν η μάνα μου – με γέννησε μπάσταρδο και με παράτησε. Ήταν αφάνταστα όμορφη κι η μητρότητα μάλλον θα της δημιουργούσε τρόμο. Δεν ήξερα μικρός τι 'χε συμβεί. Εγώ τη μάνα μου δεν τη γνώρισα ποτέ. Ήταν τραγουδίστρια στους τεκέδες, μου είχανε πει ότι μέσα εκεί θα γνώρισε και τον πατέρα μου και κάνανε εμένα. Μετά, λέει, φύγανε, για τουρνέ κι από τότε δεν τους ξαναείδε κανείς. Δεν είχα πατέρα στη ζωή μου. Μονάχα μάνα. Η γιαγιά ήταν η μάνα μου, η γιαγιά Φαιναρέτη.

Στο νησί η Φαιναρέτη –πέρα απ' το σπάνιο όνομα που της έδωσε ο δάσκαλος που τη βάφτισε– ήταν η πιο φτωγή κοπέλα του τόπου, στο σπίτι της έλειπε και το ψωμί. Ο πατέρας της μέθυσος κι η μάνα της πλύστρα. Έντεκα παιδιά κι η Φαιναρέτη η μικρότερη. Σαν έγινε κοπέλα, άνθισε τόση ομορφιά πάνω της, που στο πέρασμά της παραληρούσαν τα αντρικά βλέμματα κι όλοι ήθελαν να μπορούσαν να την έχουν δική τους. Η Φαιναρέτη μπήκε νύφη στο πιο πλούσιο σπίτι του νησιού – στο καφενείο αυτό που έχω τώρα. Την παντρεύτηκε ο Αντώνης ο Καστρινός και παρ' όλη τη φτώχεια της, η οικογένειά του τη δέχτηκε για νύφη. Τόσο όμορφη ήταν! Τον πρώτο καιρό στο καινούργιο της σπιτικό φαινόταν εντυπωσιασμένη, δεν είχε ξαναζήσει σε τέτοιο περιβάλλον. Δεν κράτησε όμως πολύ αυτός ο ενθουσια-

σμός. Το σπίτι ήταν τεράστιο, ένα διώροφο πέτρινο αρχοντικό σε μια πανέμορφη γωνιά που έβλεπε στο λιμάνι. Θαλασσινή η οικογένεια του Καστρινού, παλιά οικογένεια καπεταναίων απ' την Επανάσταση ακόμη. Ολόκληρος ο τοίχος που και τώρα στηρίζει την παλιά ξύλινη σκάλα η οποία οδηγεί στο πατάρι –που δεν είχε πέσει ακόμη απ' τον μεγάλο σεισμό–, ήταν γεμάτος με πορτραίτα των καπεταναίων. Η Φαιναρέτη ένιωθε τρόμο κάθε φορά που κατέβαινε αυτή τη σκάλα κι αντίκριζε τις προσωπογραφίες. Κι αν πεις για την πεθερά της; Μήτε που την άφηνε να ξεμυτίσει απ' το σπίτι· πήγαινε μονάχα στους συγγενείς των Καστρινών, κι αυτό μόνο με τη συνοδεία της. Στη μάνα της οι Καστρινοί δεν της επέτρεπαν να πάει ούτε για επίσκεψη.

«Αυτή είναι τώρα η δική σου η οικογένεια. Ξέχνα την άλλη που είχες. Μας ντροπιάζει!».

Η γιαγιά μου κατάπινε τα δάκρυά της και δεν μιλούσε. Μερικές φορές όταν κοιμόταν η γιαγιά, έφευγε κρυφά μες στη νύχτα και πήγαινε με χίλιες δυο προφυλάξεις φαγητό στη μάνα της και στα αδέρφια της που πεινούσαν. Η Φαιναρέτη πνιγόταν, είχε μάθει να τρέχει ξυπόλητη στους δρόμους κι αυτό το πέτρινο σπίτι δεν τη χωρούσε. Η πεθερά της, η Πολυτίμη, δεν την άφηνε να κάθεται ούτε στο μπαλκόνι – το μπαλκονάκι που βλέπετε και τώρα έξω απ' το καφενείο. Από τότε υπήρχε, δεν έπαθε

τίποτα αυτό. Τη θάλασσα που τόσο αγαπούσε, την κοιτούσε μονάχα από τα παραθύρια – και τότε ψηλά και ορθογώνια, όπως τώρα, αν και τα παντζούρια θα 'ταν καινούργια και λιγότερο ξεχαρβαλωμένα απ' ό,τι σήμερα, ύστερα από τόσων χρόνων αέρα. Η Φαιναρέτη αισθανόταν φυλακισμένη, ξένη, απροστάτευτη. Ο άντρας της την καμάρωνε μονάχα για να τη δείχνει και την άγγιζε μονάχα για να ικανοποιεί τις ορμές του – πάντοτε βίαιος κι αδιάφορος απέναντί της την ώρα της γενετήσιας πράξης. Κι η Φαιναρέτη έβλεπε κάθε μέρα την ομορφιά της να μαραίνεται.

Η οικογένεια του Καστρινού δεν ήταν μεγάλη. Η μάνα του, η Πολυτίμη, δεν πρόλαβε να κάνει πολλά παιδιά γιατί ο άντρας της θαλασσοπνίχτηκε. Είχε τον Αντώνη κι έναν ακόμη μονάκριβο γιο, τον Κωνσταντίνο, που σπούδαζε στην Ευρώπη γιατρός. Τα παιδιά της η Πολυτίμη δεν τα 'θελε στη θάλασσα, φοβόταν μήπως ακολουθήσουν την τύχη του πατέρα τους. Τον Αντώνη της, τον μεγάλο, τον κράτησε κοντά της να ασχολείται με την οικογενειακή παρουσία και τον μικρό της, τον Κωνσταντίνο, που 'ταν το καμάρι της γιατί είχε την ομορφιά του κόσμου όλου πάνω του, τον προόριζε για επιστήμονα. Ο Κωνσταντίνος ήταν ο παππούς μου. Αυτόν τον γνώρισα, ερχόταν σαν τον κομήτη μερικές φορές στον Πειραιά και μου 'φερνε δώρα, αλλά εγώ δεν τον αγαπούσα, γιατί όσο καθόταν μαζί μας η γιαγιά μου

ασχολούνταν μονάχα μ' αυτόν κι όταν έφευγε, εκείνη κρυβόταν και έκλαιγε. Εγώ όμως την έβλεπα.

Ο Κωνσταντίνος λόγω των σπουδών του πήγαινε σπάνια στο νησί. Στην πραγματικότητα έκανε τη ζωή του στην Ευρώπη κι η μοναδική επικοινωνία που είχε με τους δικούς του ήταν ένα τηλεγράφημα τον μήνα, όπου δήλωνε πως είναι καλά κι ευχαριστούσε τον μεγάλο του αδερφό που του 'στελνε το τσεκ. Στον γάμο του Αντώνη δεν είχε έρθει καν, βαριόταν να ταξιδέψει και ν' αφήσει τις κραιπάλες του και δικαιολογήθηκε πως είχε πολύ διάβασμα. Φυσικά, τους κορόιδευε. Το πανεπιστήμιο ήταν ξοφλημένο στη σκέψη του, τον χρόνο του τον σκόρπαγε στα γλέντια και στις διασκεδάσεις.

Το καλοκαίρι του 1920 η Πολυτίμη τον πεθύμησε πολύ και τον παρακάλεσε να κατέβει να τους δει. Τρία χρόνια είχε ο Κωνσταντίνος να πάει στο νησί. Επέστρεψε λοιπόν το θέρος, τους είδε, η μάνα του τον περιποιήθηκε και τον χάρηκε, ο αδερφός του το ίδιο, κι ήρθε το φθινόπωρο που θα ξανάφευγε, μα οι μέρες περνούσαν κι εκείνος δεν αποφάσιζε να αναχωρήσει.

«Δεν σας έχω χορτάσει ακόμη. Να μείνω λίγο ακόμη, μητέρα. Δεν φεύγει το πανεπιστήμιο απ' τη θέση του».

Έφτασε ο χειμώνας κι η Πολυτίμη έβλεπε πως ο μικρός δεν έλεγε να ξεκουνήσει απ' το νησί.

«Παιδί μου, οι σπουδές σου...»

«Θα φύγω μετά τα Χριστούγεννα, μητέρα».

Το κακό η Πολυτίμη το 'βλεπε μήνες να έρχεται, όμως τι να 'κανε; Ο μικρός της γιος ήταν ερωτευμένος με τη νύφη της. Τη βραδιά των Χριστουγέννων εκεί που βλέπετε τώρα αυτό το αυτοσχέδιο μπαρ –ήταν η μεγάλη τραπεζαρία εκεί τότε– στήθηκε ένα γιορτινό τραπέζι με όλο το συγγενολόι των Καστρινών κι ένα γλέντι τρικούβερτο, με τον Αντώνη να χορεύει τη Φαιναρέτη κι εκείνη να χορεύει για τον Κωνσταντίνο, που έλιωνε σε κάθε κίνηση του κορμιού της. Η Πολυτίμη κατάλαβε πως τα πράγματα πια είναι σοβαρά. Το βράδυ, όταν κοιμήθηκαν όλοι, εκείνη έμεινε ξάγρυπνη και παραφυλούσε. Είχε λουφάξει κάτω απ' τη σκάλα –στο σημείο που βλέπετε τώρα κρεμασμένα στον τοίχο τα μπακίρια, εκεί που 'ναι το πιάνο– και κάποια στιγμή είδε τον γιο της να κατεβαίνει στο υπόγειο – υπήρχε μια καταπακτή κάτω απ' την ξυλόσομπα, δίπλα στο τραπέζακι όπου κάθεται η μάγισσα Χάρμπω τα Σάββατα. Λίγα λεπτά μετά, η νύφη της κατέβηκε κι αυτή τη σκάλα από τον πρώτο όροφο και νυχποπατώντας σαν τη γάτα κατευθύνθηκε στο υπόγειο. Μήνες τώρα τρυγούσαν τον έρωτα με τον κουνιάδο της εκεί κάτω. Κάθε βράδυ πνιγμένοι στις ενοχές έπαιρνε η σάρκα τους φωτιά στο υπόγειο των Καστρινών. Εκεί τους έπιασε η γριά. Πάνω που ετοιμαζόντουσαν να

σβήσουν την πυρκαγιά που 'καιγε στα σκέλια τους και στα σωθικά τους.

Η γιαγιά μου, όποτε μου διηγιόταν σαν παραμύθι την ιστορία της, έλεγε πως η πεθερά της όταν την κοιτάζε εκείνη τη νύχτα, της έριξε τέτοιο βλέμμα που πάγωσε το αίμα στις φλέβες της.

«Εσύ πήγαινε πάνω. Θέλω να μιλήσω με τον Κωνσταντίνο».

Η Φαιναρέτη ήξερε ότι αργά ή γρήγορα θα τους πιάνανε. Κάθε πρωί ορμιζόταν πως δεν θα ξαναπάει στο υπόγειο και κάθε βράδυ γινόταν επίορκος και κυλιόταν μαζί του στην ενοχή της απόλυτης ένωσης. Η νύχτα όμως εκείνη δεν ήταν η χειρότερη της ζωής της... Ο Κωνσταντίνος έφυγε άρον άρον με το πρώτο καράβι που ήρθε στο νησί και τη Φαιναρέτη η πεθερά της την κρατούσε κλειδωμένη στο υπνοδωμάτιο· όπως βλέπετε τώρα το πατάρι, δεξιά, εκεί που 'ναι το μεγάλο παράθυρο που κοιτάζει στον Φάρο, εκεί ήταν το υπνοδωμάτιο – εκεί κοιμάμαι κι εγώ τώρα. Η Πολυτίμη είπε σε όλους ότι η νύφη έχει μια κολλητική ασθένεια και ότι δεν πρέπει να την πλησιάσει κανείς μέχρι να γιάνει. Με το που πέρασαν οι Γιορτές, την ξεκλείδωσε κι από κει και μετά άρχισε να τη βασανίζει όπως μπορούσε. Την απειλούσε ολημερίς πως αν τα πει στον γιο της, αυτός θα τη σκοτώσει, την έδερνε αλύπητα με κάθε αφορμή κι έβαζε λόγια στον Αντώνη να τη

δέρνει κι εκείνος. Του άφηνε υπονοούμενα ότι τάχα όταν βγαίνει έξω δεν είναι σοβαρή κι αφήνει να την κορτάρουν οι άντρες. Ήταν προφανές το σχέδιο της γριάς – να τη χωρίσει ήθελε. Να δείξει στο παιδί της ότι η γυναίκα του είναι ανήθικη και να τη διώξει χωρίς να μάθει την πραγματική αλήθεια. Να ξεμπερδέψουν, να σωθούν. Έπρεπε πάση θυσία να προστατέψει τα παιδιά της, να μη δηλητηριαστούν απ' αυτό το γύναιο.

Η Φαιναρέτη είχε γίνει κουρέλι, δεν αντιδρούσε στις προσβολές της γριάς· η πεθερά της τη χτυπούσε και κείνη κατάπινε τα δάκρυά της, κι όταν έφτανε το βράδυ κι επέστρεφε ο άντρας της στο σπίτι, η μάνα του του έβαζε λόγια και την έδερνε κι αυτός, κι ύστερα έπεφτε πάνω της σαν το αγρίμι και της ξέσκιζε την ψυχή πιότερο απ' το σώμα.

Η γιαγιά μου έφυγε κάτω από πολύ άσχημες συνθήκες απ' το καφενείο αυτό, που τότε ήταν σπίτι: Μόλις κατάλαβε πως ήταν έγκυος στη μάνα μου και δεν είχε άλλη επιλογή. Το παιδί του Κωνσταντίνου δεν μπορούσε να το γεννήσει εκεί μέσα. Μάζεψε πέντε πράγματα σε μια βαλίτσα κι ένα βράδυ που ο άντρας της έλειπε από το νησί, κίνησε να το σκάσει.

«Αμ, δεν κατάλαβες καλά! Απ' αυτό το σπίτι θα φύγεις όταν το αποφασίσω εγώ, όχι εσύ».

Η πεθερά της στεκόταν απέναντί της φράζοντάς της τον δρόμο.

«Κάνε στην μπάντα, σε παρακαλώ...»

«Τολμάς και βγάζεις γλώσσα, ανήθικο υποκείμενο; Που μπήκες ζητιάνα στα παλάτια μου και τα βεβήλωσες, που σε μαζέψαμε απ' τα καλύβια κι ήρθες να μου μολέψεις το σπίτι μου το τίμιο;»

«Κάνε στην μπάντα, είπα», φώναζε απελπισμένα.

«Τι είπες, μωρέ άτιμη; Εσύ διατάζεις εμένανε;»

Η Φαιναρέτη προσπάθησε να την παραμερίσει κι η Πολυτίμη άρχισε να τη χτυπάει όπου έβρισκε. Πού να την κάνει καλά τη γριά; Πάνω στον σαματά βγήκε όλος ο θυμός που 'κρυβε μέσα της και με μια δυνατή σπρωξιά έριξε την πεθερά της απ' το κεφαλόσκαλο και κείνη κατέληξε λιπόθυμη στο πάτωμα.

Έτσι έφυγε η Φαιναρέτη από το νησί. Με το παιδί του κουριάδου της στα σπλάχνα, φορτωμένη ενοχές για ό,τι είχε κάνει και με τον φόβο πως σκότωσε την πεθερά της.

Όταν έφτασε στον Πειραιά, μήτε που ήξερε καταπού να πάει. Το πρώτο βράδυ κοιμήθηκε στον δρόμο και την επόμενη μέρα, έτσι όπως περπατούσε σαν χαμένη κι έκλαιγε, ο χρόνος έριξε στο διάβα της μια χήρα άτεκνη, που τη λυπήθηκε και την περιμάζεψε – τη γιαγιά Κούλα. Ακόμη θυμάμαι την καλοσύνη της, μόνο που όταν εγώ τη γνώρισα είχε γεράσει πολύ. Η Κούλα τότε ήταν μοδίστρα, είχε ένα σπιτάκι στου Ρέντη, δυο καμαρούλες όλο κι όλο, έραβε για τις φτωχές και τα κουτσοβόλευε. Στο σπίτι της

γέννησε η γιαγιά Φαιναρέτη τη μάνα μου, της φέρθηκε καλύτερα κι από μάνα η Κούλα, γι' αυτό και η γιαγιά μου της στάθηκε στα γεράματα. Σ' αυτήν χρωστούσε τα πάντα, έλεγε και ξανάλεγε· ήρθε σαν άγγελος στη ζωή της για να την προστατεύει. Από την Κούλα έμαθε και την τέχνη της μοδιστρικής. Με μια ραπτομηχανή μεγάλωσε τη μάνα μου, με μια ραπτομηχανή μεγάλωσε και μένα.

Άνθρωπος ζωντανός που να με συμπαθεί δεν δύναται να υπάρχει. Όσοι υπήρξαν, κινούνται πια στην άλλη διάσταση του χρόνου κι είναι οι μόνοι που ίσως ξέρουν τις διαστάσεις αυτού, του άλλου χρόνου. Αυτοί οι οποίοι κινούνται στον παράλληλο με μένα χρόνο που ονομάζεται «σήμερα», δεν με συμπαθούν. Από τότε που πλέον δεν με νοιάζει αν με συμπαθούν οι άνθρωποι, αισθάνομαι πως ανέβηκα ένα σκαλοπάτι ελευθερίας. Όπως φαίνεται, κι εγώ δεν συμπαθώ κανέναν και κανείς δεν συμπαθεί εμένα. Επομένως, επί ίσοις όροις μοιρασμένος ο χρόνος ανάμεσα σε μένα και στους άλλους.

Στη ζωή μου πια περιμένω μονάχα το φυσικό τέλος. Έτσι τουλάχιστον λέω. Όλα τα άλλα τα 'χω ζήσει. Τους ανθρώπους τους έχω μάθει και από την καλή και απ' την ανάποδη. Μοιάζουν μεταξύ τους,

αλλά δεν είναι ίδιοι, ούτε ίσοι. Κάποιοι για κάποιους λόγους ξεχωρίζουν. Άλλοι για το καλό, άλλοι για το κακό, άλλοι για την ηθική τους ή την ανηθικότητά τους, τη μεγαλοψυχία ή τη μικροψυχία τους, την ευφυΐα τους ή την πνευματική τους αδράνεια και πολλά, πολλά άλλα ακόμη. Όλοι κάτι είναι. Από κει και μετά υπάρχει μονάχα χρόνος. Ως έννοια είναι μετρήσιμη μονάχα στον χώρο του απέραντου, αφού χωράει αναρίθμητες ζωές ανθρώπων που υπηρετούν τον μεγάλο αφέντη, τον χρόνο. Αήττητος, λοιπόν, ο χρόνος στο διάβα των ανθρώπων. Τι δεν νικάει; Την ομορφιά, την ακμή, την ευημερία ή την ευτυχία; Τι; Μονάχα η Τέχνη μπορεί να τα βάλει μαζί του, γιατί ορισμένες φορές καταφέρνει να τον προσπεράσει και να νικήσει τον θάνατο. Ο χρόνος τρέχει, η Ιστορία επαναλαμβάνεται κι όλοι πεθαίνουν, τα πάντα πεθαίνουν και μάλιστα σήμερα πεθαίνουν χωρίς να το γνωρίζουν. Ελάχιστοι καταλαβαίνουν και μερικοί ελπίζουν ακόμη – είναι κάτω απ' την καρμανιόλα και δυσπιστούν ότι θα τους τραβήξουν το σκοινί. Ο χρόνος δαμάζει, λεηλατεί και συνεχώς αναιρεί.

Η πρώτη πλάνη που μου ῥχεται στο μυαλό είναι ότι ο χρόνος σε κάνει κάποια στιγμή να πιστεύεις πως θα είσαι πάντοτε είκοσι χρονών. Όταν αγαπάμε, είμαστε είκοσι χρονών, είπε ένας ποιητής. Αλλά το ξαναείπαμε, η Τέχνη εστί θάνατος, όχι η νιότη. Δεν θυμάμαι πότε ακριβώς σταμάτησα να μετρώ

τον δικό μου χρόνο, έχω σβήσει απ' τη μνήμη μου τέτοιες παραμέτρους και βαριέμαι να το σκεφτώ. Μεγάλη πλάνη η νιότη.

*Σκηνή στο καφενείο – σκηνή πρώτη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:01*

Η μάγισσα Χάρμπω με ραντίζει μ' ένα ξόρκι και με μεταμορφώνει σε νέο.

Η Λητώ γυρίζει και με κοιτάζει αιφνιδιασμένη. Τη φλερτάρω και με παρατηρεί με θλίψη. Άργησα τόσο πολύ... η ίδια έχει γεράσει.

Ο όμορφος άντρας βάζει στο πικάπ το «Adagio in G minor» του Αλμπινόνι.

Ένας νεαρός, είκοσι χρονών, μπαίνει στο καφε-νείο.

Η Λητώ τον κοιτάζει με μεθυσμένο χαμόγελο.

«Ἦρθες, παιδί μου;»

«Πάμε, μητέρα...»

Ο νεαρός μεταμορφώνεται σε μωρό και η Λητώ το σφίγγει στην αγκαλιά της.

Η δεύτερη πλάνη που πιθανόν να σου γεννά ο χρόνος έχει να κάνει με τον φόβο του θανάτου. Παλεύεις με

τις μνήμες, τα τραύματά σου, με το κάθε τι που σου 'σπειρε τη φοβία της απώλειας κι αποκτάς φοβικά σύνδρομα. Το αντίδοτο είναι να μην αγαπάς κανέναν. Νικάς πολλές απώλειες άμα είσαι έτσι. Τον χρόνο μόνο δεν νικάς, γιατί σου κουβαλάει ξαφνικά τον θάνατο εκεί που δεν το περιμένεις. Μας ξεγελάει και με πέντε δέκα παραδείγματα απωλειών στην κατηγορία των αποθανόντων πλήρεις ημερών, για να ελπίζουμε πως θα πεθάνουμε υγιείς, και μας τη φέρνει όποτε γουστάρει. Να μη λέμε και τα ίδια, είναι αφέντης ο χρόνος.

*Σκηνή στο καφενείο – σκηνή δεύτερη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:15*

Η Λητώ φοράει μαύρο φόρεμα με την πλάτη όλη έξω. Φαίνονται οι υπέροχοι ώμοι της.

Ο όμορφος άντρας την κοιτάζει με θαυμασμό.

Η μάγισσα Χάρμπω παρατηρεί λυπημένη μια φωτογραφία. Δεν μπορώ να δω τι βλέπει.

Της ζητώ να μου δείξει τη φωτογραφία και με κοιτάζει θυμωμένη.

Το πικάπ παίζει το «Χειμωνιάτικο ταξίδι» του Σούμπερτ.

Η τρίτη πλάνη που μου 'ρχεται στο μυαλό είναι ο έρωτας. Ναι, εντάξει, θα μου πείτε τώρα, κάτι μας είπατε! Ποιος έρωτας άντεξε στον χρόνο; Θα σας πω τη μία και μοναδική απάντηση που σκέφτομαι αυτή τη στιγμή: Ο μόνος έρωτας που άντεξε στον χρόνο είναι ο απαγορευμένος έρωτας. Φαντάζομαι πως όσοι ερωτεύτηκαν, θα το ξέρουν κι αυτοί.

*Σκηνή στο καφενείο – σκηνή τρίτη
Τελευταίο Σάββατο του Οκτώβρη, ώρα 3:55*

Ο όμορφος άντρας πίνει μπράντι χαμογελώντας.

Η μάγισσα Χάρμπω παρατηρεί ξανά την ίδια φωτογραφία. Από μακριά διακρίνω ένα βρέφος.

Η Λητώ, απ' το βάθος, κοιτάζει τη φωτογραφία και κλείνει το βλέμμα στη σιωπή της.

Η μάγισσα Χάρμπω σηκώνεται και με πλησιάζει.
«Εσύ είσαι ο υπεύθυνος».

Τους βαρέθηκα όλους. Πάω στο μπαρ, παίρνω το όπλο – τους σκοτώνω, και τους τρεις. Η Λητώ έπεσε μπρούμυτα, με την πλάτη να 'χει την τιμητική της.

Το πικάπ παίζει τον «Χορό των νεκρών» του Φραντς Λιστ.

'Ωρα τέσσερις ακριβώς. Ξανάγινε τρεις.

